

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. VIII. Quomodo mente orandum, seu meditandum sit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

CAPVT VIII.

Quomodo mente orandum, seu meditandum sit.

Orator Graecus Demosthenes, eloquentiae consultus, & ad dicendum paratissimus, firmitate tamen vocis ac vigore ita caruit, ut ob languentem ac puerilem vocem non semel explosus, in haec denique verba proruperit: Histriorem e voce, oratorem e mente par est iudicare: Mimus aut ioculator scenicus, Medicus circumforaneus, Praeco publicus sunt stentores; Orator, si polleat intelligentia, & ingenio, tamen si voce careat, non rejiciendus.

In nostrum usum trahimus haec Demosthenis verba, Oratorem e mente iudicare par est. Eodem fere modo hominem Christianum tamquam orationis studiosum non laudabimus, quantumvis volubilem, promptam, celerem, facundam habeat linguam. Hominem caelestis Rhetoricae gnarum e mente iudicare par est. Nam mentis oratio longe nobilior ac praestantior, longe utilior & efficacior, quam ea, quae oris est & linguae.

De oratione hac loqui coepimus; dictum quid meditatio, & quam utilis ac necessaria sit virtutibus comparandis. Nunc porro dicendum, quid & quomodo meditandum sit?

§. I.

S Olymaeus Rex David orando suaviter inflammatus: *Concaluit cor meum, inquit, intra me, & in meditatione mea exardescet ignis.* Homo parci sanguinis & frigidus, modò manus, modò pedes queritur gelu rigescere, nec unquam ferè totu se incalcere, nisi cum plumea lectuli fornax calorem aspirat. Ita pane potentissimus Regum locutus: Ego, ait, inter tot regni mei negotia, multum tadium ac fatigationis sentio, hinc circa Numinis cultum animi frigus sequitur ac languor, sed in meditatione mea resumo vires, & mentem frigidam accedo. Hic pii spirant calores, hic ignes & flammæ caelestes vivunt. In meditatione seipsum recipit homo, quem alibi amiserat. Quid autem meditandum est?

Primum omnium, *Notitia sui.* Hic quaestioni locus. Quis es tu? licet enim vel centum annis e cathedra clamet Ecclesiastes: *Nosce teipsum, o homo, nosce;* frustra tamen tot cohortationes sunt, nisi sequantur Meditationes. Qui seipsum nosse cupit, seipsum sibi proponat, cum omnibus navis ac vitis suis, dicatque ipse sibi: *En talis es, tam inops virtutis, tam dives vitiorum, tam torpidus & frigidus in obsequiis divinis, tam alacer & agilis in Mundi servitiis; novum quotidie noxarum catalogum texis; & nulla emendatio: Vbi tua Humilitas, ubi Patientia, ubi Charitas, ubi tua est Temperantia, & ubi Castitas? si quid forsitan virtutis habes, id mille vitio sitatibus corrupis. Interim tibi tam pretiosus es, ut ab omnibus honorari, & auctoritatis magnae haberi cupias. In hac suimet contemplatione eò deducitur, qui seipsum scrutatur, ut tandem dicat, *abyssus abyssum invocat.* Ego abyssus malitiae, abyssum bonitatis Deum invoco. Haec copiosissima in annos plures materia est meditando. Consideratio sui, aiebat mater Teresa, sit quotidianus panis hoster.*

Alterum quod meditandum, *Humana vita, Mundi, & immensa Mundi fallacia.* Hic intellectus expendat, quanta sit vitae non solum brevitatis, sed & fragilitatis, vanitatis, inanitatis, & qui unico mortis afflatu; omnis dignitatum, divitiarum ac voluptatum vigor ac vita expiret, momento claudantur omnia, & quae diu steterunt, subito ruant; quomodo vanissimi conatus hominum in triste nihilum relabatur. Hic animum sub-

A bit, quam verum sit regii vatis oraculum: *Periit memoria eorum cum sonitu.* Es campana grandius ad duo milliaria sonum propagat incredibili vi ac celeritate. Quandoque viri duodecim eandem trahunt campanam, subito illorum unus campanae linguam, seu clavem excipit, & repente silet aë loquacissimum, quod tanto fremitu imperabat aëri & hubibus. Haec rerum vanitas est, hanc animo infigat meditatio. Iuvabit etiam per exempla ire, & sibi ipsi dicere: *En hunc dominum, & hunc etiam & illum, & tot alios novi, velut zera campana longè lateque sonantia, nunc ubi sunt, & ubi sonus illorum: Periit memoria illorum cum sonitu.* En tot Luciferi repente praecipitanti e mundi caelo. Haec mente accuratius reputanda.

Tertio loco meditationi subijcienda sunt capita Christianae fidei, *Oratio Dominica, Angelus salutatio, Apostolorum symbolum, Decalogi praecepta, septem capitalia peccata, exteriores quinque sensus, septem insigniora misericordiae paradigmata, & quae hujus generis sunt.* Haec membratim & ordine consideranda, & aliud ex alio deducendum.

Quartum, quod in meditationem venit, est Dei gubernatio, & oeconomia ab orbis incunabulis perita, qualia sunt creatio primorum hominum, excidium orbis & diluvium, Pentapolis incendium; ita sensim ad ævum Abrahami eundem. Ab hoc ad Moysen, & Israelis ex Aegypto egressum, inde ad Davidis Regis tempora, ab his ad Christi servatoris infantiam meditatione perveniendum. Et quanta in lege veteri miracula meditando ultro sese offerunt?

Quintum est, tota Christi Domini vita: Exordium fiat a Nazarethans mysteriis inter Virginem & Angelum tractatis, inde ad stabulum & gramineas cunas nascentis Christi veniendum. Subjungatur octava Sanguinis & sanctissimi Nominis dies; Hunc sequatur Regum adoratio, in templo infantis oblatio, repentina in Aegyptum fuga, Herodis furor totque puerorum caedes. Deinde Christi per annos triginta latentis summa humilitas inspicienda. Ab his meditati cogitatio Hierosolymam proficiscatur, & omnia Patientis Domini mysteria ordine consideret, usque ad obitum in cruce, & supremos funeris ac tumuli honores. Inde reditus ad vitam, & ingressus caeli commeditandus. Haec omnia documentis & affectibus optimis plenissima.

Sextum, Quatuor hominum novissima, Mors, Iudicium, Inferi, Caelum. Hic Oceanus immensus, cuius quidem initium videre, sed finem & extremos terminos, conspicerè non possis.

Septimum, Divina oracula, & sacra tam prisca quam novae legis volumina. In his non singula solum racula, & sententiae, sed & verba singula, velut piperis aut sinapis granum, vim miram sensus reconditi tegunt. Haec Dei effata & dictata sunt. Ex his praecipue considerationi admoventur, Ecclesiastes, Ecclesiasticus, Liber Sapientiae, Psalmorum carmina, Salomonis proverbialia, & potissimum quicquid ad novae legis disciplinam pertinet. Hic abundè satis est, quòd Meditatio completatur. Accedunt insuper libri, qui ea, quae diximus, pleraque omnia in certum ordinem digesta & explicata veluti mansum cibum meditaturò ingerunt.

Diximus, quid meditandum sit. Progrediamur, & quomodo meditandum sit; compendio porro dicamus.

§. II.

M Editari discet, rudis etiam ac simplex, non ingebiosè multa percutiendo, sed pauca meditandè legendo, sumat aliquem e melioribus librum seu de Imitatione Christi, sive de Contemptu Mundi, seu sacra Evangelia, sive Apostolorum scripta, in his duos tresve, quatuorve, plures pauciores versus legat, & quod legit; exputare incipiat in hunc modum: *Quid hic praeci-*

Capita fidei Christianae tertio meditanda.

Quarto Dei gubernatio & oeconomia meditanda.

Quinto tota vita Christi Domini.

Sexto quatuor hominum novissima.

Septimo divina oracula, & sacra tam prisca quam novae legis volumina.

Quales sūt c. partes meditationes Lud.

de Psa. Anthon. Suq. Via vita aeterna, Vincent. Brunis. Petri Cotonis, Caroli Scribae, meditationes de omnib. Fidei, & Christi mysteriis.

Modus ad meditandum declaratur.

praecipitur, quid vetatur? quos ista spectant? qui ego haec servavi, qui scribo in posterum?

Ita paulatim initiandus animus rerum caelestium gustulo, quemadmodum gallinae bibere solent; quae ubi pauculas aquae guttas sorbuerunt, mox caput attollunt, reducunt, bibuntque denuo, iterum id erigunt, iterumque submitunt. Hauriendus sapor est, inquit Bernardus, de lectionis serie affectus, & formanda oratio quae lectionem interrumpat, & non tam immedial interrumpentis, quam puriorem continuu animu ad intelligentiam lectionis restituat. Lectio sine meditatione arida est; meditatio sine lectione erronea; oratio sine meditatione est tepida. Hinc recte dicimus lectionem orationis esse sortorem. Unde iis consultum credimus, qui negant se quidquam succi melioris ex oratione mentis elicere posse; his enim suademus, ut libellum pium arripiant, legant, lecta non nihil expendant, atque ita lectionem cum oratione coniungant. Ex quo illud efficitur, ut nec meditandi materia desit, & intellectus verbis sententisque libri alligatus, mirus evagandi habeat occasione. Ita & legendo oratur, & orando legitur.

Brevissimum huius rei paradigma subiicimus. Cum meditatio plerumque tria, non raro quatuor, quinque, plura etiam capita complectatur, concionem Christi de semine meditandam sumamus.

Caput primum meditationis est Seminator. Alterum, Semen. Tertium, Terra semini exposita. De primo Christus ita loquitur: Exiit, qui seminat, seminare semen suum. Haec dicens, clamabat: Qui habet aures audiendi, audiat. Quis seminator iste? Primum omnium Christus, ab hoc Apostoli, ab his Episcopi, ab istis Sacerdotes, alter ex alterius manu accipit, quod seminet.

De secundo dicitur: Semen est verbum Dei. In Christianorum templis ad circumfusam concionem, non tantum Evangelium praeligitur, sed & explicatur: quod utrumque divini verbi nomine censendum, tam Evangelii praelictio, quam praelictionis expositio. Quod dilucide demonstramus. Christi assertio est: Omnia, quaecumque dixerint vobis, servate, & facite. Idque probat Dominus his verbis: Super cathedram Moysi sedent. Ita prorsus qui in Catholica Ecclesia in Apostolorum cathedra sedent, ii genuinum semen, verbum divinum spargunt; servate, & facite, quaecumque dixerint vobis, quamvis ipsi seminatores mali, quamvis pessimi sint; & nec servent, nec faciant, quae dicunt. Quia tamen Apostolorum suggestum, licet eo indigni, occupant, semen probatum, Dei verbum terrae commendant. Paulus non humanas voces, sed divinos iussus attendendos scribens: Cum, inquit, accepissetis a nobis verbum auditus Dei, accepistis illud non ut verbum hominum, sed (sicut est verum) verbum Dei.

Tertium huiusce meditationis caput est, Terra, quae quadruplici discrimine noscenda proponitur. Nam quod spargitur in viam, transeuntem pedibus conculcatur, aut ab avibus devoratur: quod in petram cadit, excrucatur & arefcit: quod in spinas jacitur, jam ortum suffocatur: quod terra bona recipit, hoc crescit, & copioso fenore multiplicatur. En tria meditationis capita. Hic seipsum, qui haec meditat, interroget: Et qualis ego sum terra? Quoties, quam attentè, quo fructu conciones audio? an ullus diabolo ad me accessus est? Tentationibus qui resisto? an nihil in corde meo pullulat spinarum? an sollicitudines, divitiae, voluptates, succrescens in me semen non suffocant? num ego in illorum numero sum? qui in corde bono & oprimo verbum retinent & fructum afferunt in patientia?

Quod si virtus, aut vitium, aut sententia meditatione sit perferenda, pari modo tria, quatuorve, aut plura meditationis capita, sumantur: Exemplo erit Dominicum dictum: Et fructum afferunt in patientia.

Primum hic caput: Quae vera est patientia: qui

gradus illius conscendendi, ut non patienter solum, sed & libenter, sed & hilariter adversa tolerentur.

Secundum, quid promissi habeat patientia, quid acceptura est praemii, a quo, quibus partibus, quam certis contentis?

Tertium, quinam hominum patientissimi fuerunt, qua id arte affecti, qui sese ad toleranda quaevis accommodarunt, quam ego ab illis longè absum? & quomodo deinceps illos imitabor?

Ex eadem Domini concione de faciendâ semente tertiam quoque meditationem sumimus, cuius haec sint capita.

Primum, Cum turba plurima conveniret, & de civitatibus properarent ad eum. Habebat Christus Dominus circum se non quidem exercitus ferocium militum, sed ingentem turbam devoti populi, & perpetuum multorum millium comitatum. Tanta enim erat undique appropriantium ad Iesum multitudo è totâ Iudaea, Galilaea, Idumaea, è Tyri & Sidonis finibus, è regione ultra Iordanem, ex universâ Syria, aliisque vicinis regnis, ut ubique multa hominum millia cernerentur, adeo ut credendum sit, nusquam non octo minimum vel decem millia hominum, plerumque aliquot myriades apud eum congregatas. Nimirum tam densa populorum agmina è lingulis urbibus ad Dominum Iesum properarunt, ut subinde ad mare se reciperet, & ne à conglobatis ac irruentibus turbis comprimeretur, de navi concionari cogeretur, unde multitudinem in littus velut in theatrum effusam commodius alloqueretur.

Secundum meditationis caput, Apostolorum quaestiones; Interrogabant autem eum discipuli eius, quae esset haec parabola?

Tertium est, Christi responsum: Vobis datum est nosse mysterium regni, ceteris autem in parabolis; ut videntes non videant, & audientes non intelligant.

En meditationem triplicem, en novem capita meditationi proposita. Eadem ceterorum est ratio. Ita nascentis Christi praesepium distinctis meditationibus expendendum. De quo, si vita suppetat, considerationes complures spondeo. Ita morientis oloris cantum, seu, Domini Iesu in cruce pendentis orationem septemplex promitto. Reverè in considerandis his mysteriis nova semper cogitanda materia subijcitur. Ferri, argenti, & multo magis auri fodinae tot vulneribus sauciantur, tot cuniculis suffodiuntur, toties eorum viscera diripiuntur, ut tadem penitus exhauriantur, & metallarii nec auro, nec argento, neque ferro amplius respondeant: Non eadem hic egestas est; in his meditandi fodinis ad fundum nunquam penetratur: hic fossori semper respondent venae; in his alveariis mel semper redundat; ex hoc lecytho nunquam non fluit oleum: Et lecythus olei non imminuetur.

Verum haec documenta paucula subnectimus.

§. III. IN meditatione plurimum juvat imaginatio, si quis illius potens ab illa ipsa principium meditando ducat. Exempli gratia. Christi nascentis mysterium tantò quis melius expendet, quantò illius imaginem potentius comprehenderit. Qui meditat, in ipso divinissimi infantis antro se credat agere, cernat animo matrem Virginem, & Iosephum Nutricium, lectulum & pannos pueri tangat, thus stabuli olfaciat, pastores accurrentes salutet, Angelos praesentes existimet, vagitus & lacrymas infantuli observet, cum omnibus colloquatur. Ita prorsus sub meditationis exordium, imaginatio alliganda, ne huc illuc evolvans orantem turbet. Siquidem tantò erit felicior meditatio, quantò ad rem praesentem collectior imaginatio. In hac loci situs, hominum affatus, & omnium

Bern. ep. ad fratres de monte Dei, mibi pag. 1030. & de modo orandi pag. 1131.

Paradigma meditationis.

Capita meditationis. 1. Seminator. Luc. c. 3. v. 5. & 8.

2. Semen. Ibid.

Matt. c. 23. v. 3. Ibid. v. 2.

1. Thes. c. 2. v. 13.

3. Terra, quae quadruplici discrimine noscenda proponitur. Ex quo tria meditationis capita.

Luc. c. 8. v. 15.

Ibid.

1. Caput.

2. Caput.

3. Caput.

Copula meditationis & facit illud seminare. Primum. Luc. c. 3. v. 4.

Ita exprimitur. Luc. c. 3. v. 1. Interrogabant autem eum discipuli eius, quae esset haec parabola? Tertium.

Secundum.

Tertium.

En novem capita meditationi proposita.

En novem capita meditationi proposita.

En novem capita meditationi proposita.

En novem capita meditationi proposita.

En novem capita meditationi proposita.

En novem capita meditationi proposita.

En novem capita meditationi proposita.

En novem capita meditationi proposita.

En novem capita meditationi proposita.

En novem capita meditationi proposita.

En novem capita meditationi proposita.

En novem capita meditationi proposita.

En novem capita meditationi proposita.

En novem capita meditationi proposita.

En novem capita meditationi proposita.

En novem capita meditationi proposita.

En novem capita meditationi proposita.

nium quæ illuc pertinent, imago & aspectus est constitutus. Hæc antecepta in animo rei informatio, & utilis, & necessaria est. Hæc visa cogitationes sequuntur non invitæ.

Secundum.

Part. 2. operum in Caelo animi Mani. c. 7. mibi pag. 268.

2. In promptu sint Meditationis capita seu tria, seu quinque plura pauciora. Hæc ordine & particularim excutienda sunt. Neque opus hic multo artificio. Nam ejusmodi cum Deo colloquia non convenit esse artificiosa. Beata Teresa, Quid sit meditatio, interrogata: Meditationem esse censeo, inquit, per intellectum circa rem aliquam discurrere. Vt si Christum in Oliveto vinctum meditemur, singulæ hujus spectaculi partes intrudæ. Hostilis in hortum irruptio, Judæ osculum & salutatio, Christi mansuetissimus sermo, Cohortis trina prolapsio, Violentia militum & agressus, Præservida Petri manus, Amputata Malchi auricula, Sindon adolescentis relicta, Apostolorum fuga, Christi jam vinculis onerati deductio. In singulis non nihil cogitandum insistere nemini difficile. Et videte obsecro, quàm in commeditandis nequitiis prompti & parati sumus. Est, qui injurias persecuti, & ex aliquo paret ultionem petere. Hic ita meditat, sicut aranea: Ego calles meos expendam solertissimè, incidet in eos inimicus meus, quod non putaverit die. Hæc tamen techna caute instruenda est. Principio eum, apud quos poterit, exosum reddam; occasione deinde subministrabo, quàm id loquatur, cuius ipsum pœniteat; ita suis eum verbis irretiam, & irretitum configam. Si actus hic minus succedat, hoc illòve modo rem aggrediar, tantæque curæ exitus viarum omnes obsepam, ut non possit non incidere in manus meas; nam etsi unum alterumve artificium è meis eludat, non cludet omnia, ita urgebo hominem, sic insitam nutanti, sic impellam ruentem, ut prædam cassibus meis obvolutam certò nanciscar. En araneam, ut filum è filo ducit, ut meditationem meditationi nectit, quàm promptè, quàm feliciter, quàm ingeniosè consilia consiliis confuit. Itane tam prompti sumus meditando in nostram pœniciem? tam expeditè animum versamus per omnia, cum nocendum est? Et non possimus Christum Patientis & Morientis beneficia meditando expendere? *Serve nequam, ex ore tuo, & ex consiliis tuis te iudico.*

Euc. c. 19. v. 22.

Tertium.

3. Vbi ergo Memoria & intellectus, quod partium suarum est, fecerint, tum Voluntas etiam officio suo debet fungi. Nam ubi aliquis meditando agnovit, quid sibi faciendum, tunc voluntas concitanda & impellenda est, ut exequi velit, quod exequendum judicaverit Intellectus. Hic jurerit ad Christum se vertere, illi m alloqui, illius opem implorare. Quod tantò rectius fiet, quanto ferventius varios in se Humilitatis, Patientiæ, Charitatis grati ac devotij animi affectus excitaverit. Hoc omnes possunt, si etiam qui scitè ac subtiliter ratiocinari non possunt. Nam ut quis neque ac sarciat, opus est acu, licet acus nihil consuât, sed filum. Fatuus certè sit, & vel die integro frustra se fatiget, qui solam acum filo non immisso, iterum iterumque ac millies per telam traheret. Vix aliud facit, qui solum Intellectum per diversa trahit, desiderem tamen & ignavam Voluntatem ad calida desideria non impellit: Meditatio est acus, sed filum est Voluntatis affectus; hoc filo conjungimur Deo.

Matth. c. 6. v. 7. Aug. epist. 121. ad Probam.

Quartum.

4. Ad illud præcipue collineandum in meditatione, quod quemvis maximè retardat, quò minus in virtutibus proficiat. Hic rei scopus est. Cum Christus Hierichuntinum cæcum interrogasset: Quid tibi vis faciam? Ad ea mendicus non dixit: Vestibus indigeo,

Tom. II.

A fami panè peto, paupertati pecuniam rogo. Sed unum illud petiit, quod sibi magis necessarium censuit: *Domine, ut videam.* Ita proflus quilibet in meditatione id potissimum agitet, id à Deo impetrare contendat, quod sibi magis necessarium existimat, quod singulariter incremento virtutis obstat. Est, qui deprehendat in se pretium sui, ad alta vitetur, ubique conspicuus esse, & magis haberi auctoritatis cupit; vota non assecutus turbatur & indignatur. Hoc illum à cælo revocat. Hoc igitur cogitandum sæpius sumat, huic malo remedia circumspiciat; Humilitatem dies noctesque animo volvat, Humilitatem precibus assiduis exposcat. Alius impatientia plenus, vel verbulo læsus, vel digitulo impulsus ignem & venenum vomit. Iste Patientiam jugi meditatione familiarem sibi reddat. Alius judicij sui tenacissimus est, & se uno excepto neminem non falli credit. Et iste quidem huic nævo abstergendo vacet meditatione quàm creberrimâ. Est, quem libido & carnis petulantia infestat? Hic omni studio puritatem animi & castimoniam meditationibus perpetuis condiscat, neque hic quidquam remittat, aut mali gravitate victus succumbat. His talibus malis nunquam cedendum est, etsi annis viginti, etsi quadraginta vel quinquaginta parvi videatur meditatio promovisse. Is solum hic vincitur qui recusat amplius pugnare. Ita suum quisque ulcus Meditatione velut scalpro incidat, & eadem velut malagmate aptissimo persanet. Quemadmodum qui in pharmacopolio est, non ex obvia quavis pyxide suo morbo pharmacum depromit; ita suus quisque vitio, quod infestus experitur, medicinam norit facere. Ille suam Superbiam, iste Libidinem ac Luxuriam suam, hic suam Iracundiam aut Invidiam, hic verò Gulam & perportationes suas sub jugum mittere nitatur; si quem avaritia, si quem desidia aut somnolentia in prævum trahat, has ipsas vitiositates expugnare contendat. Scientia Sanctorum actualis & practica est, & quod Ambrosius, dixit, Meditationis finis, operatio.

§. IV.

Q Via verò Memoriam, Intellectum, Voluntatem meditando diximus exerceri, ejus rei luculentum paradigma subijcimus.

Luctuosissimam Luciferi & apostatarum Angelorum tragediam expendamus. Memoria primis his laboribus fungatur, & supremum venustissimumque Angelum statuat aspiciendum. Erat is spiritus multò nobilissimus, Deo proximus, tantum non Deus, omnium gemmarum pretio nitebat, supra omnes felicissimus, suam si nosset felicitatem. Sed quia se cum suis homini Christo subijcere recufabat, cælo præcipitatus est in gehennæ barathrum, æternis ignibus cruciandus, Dei hominumque hostis capitalissimus, peccati & mortis auctor.

Hic igitur ruinam Angelorum miserandam, & exilium tristissimum, quia sempiternum, Memoriam complectere.

Memoriæ succedat Intellectus super re propositâ ratiocinando in hunc modum: Si Deus Angelorum Antesignanum & omnes criminis socios ob unicum superbium Noxiæ, supplicij immortalibus, plagâ incurabili, flammis sempiternis, sine ulla spe gratiæ sic punire: quid tu vermicule, quid vilis homuncule tibi aliud pollice-ris? quibus es addicendus tormentis, ob commissum Deum tot flagitia? Pomveriti morsus parentes tuos paradiso expulit, Angelos cogitatio superbiior cælo dejecit. Vix esse ac vivere cœperunt, & ad mortem damnati sunt. Tu sceleribus diversis obæratu quâ tandem pœnâ multaberis? Non Angelis, nõ Protoplastis parsum est vel semel delinquentibus, & tibi tot leges innumerabili Noxiâ violanti parcendum somnias?

L 2

Intelle

Intellectui succedat *Voluntas*. Hæc ubi à Memoria & Intellectu didicisti, quæ peccati sit atrocitas, se ipsam cõcitet, doleatque Deum tot suis flagitiis offensum, & hoc jam unice velit, irato Deo satisfacere. Hic quisquis es, cum Rege lacrymabundo vociferare, *Miserere mei Deus, miserere*. Cum suspirante Augustino clama: *Recordari volo transactas sceleratas meas, corruptiones anime mee, non quod ex amem, sed ut amem te Deus meus. Amare amoris tui facio istud, recolens vias meas nequissimas in amaritudine recogitationis mee, ut tu dulcescas mihi dulcedo non fallax, dulcedo felix & secunda.*

Hic is, qui meditatur, annales vite suæ relegat, historiam longam, sed prorsus fœdant. Heu quot absurda, quot stulta, quot obsecra, non solum cogitata, sed dicta & facta! Hic opportunum erit ex Augustino quærere: Quid est peccatum ~~peccatum~~ istant sapius suis

momentis ponderans Augustinus: *Quæstio*, ait, *quid esset iniquitas? Et non inveni substantiam, sed à summa substantiâ à Deo detortam in infimam voluntatis perversitatem.*

Quid igitur est peccatum aut peccare? Eternæ rationi temerè obistere, divinæ providentiæ reluctari, & omnem turbare ac invertere rationem. Quid est peccatum? *Audacia* projectissima, quæ favores Dei spernit, & abjicit, quæ omnia auxilia divina negligit, & repellit. Quid est peccatum? Margaritarum & unio-

num, gratiarum & donorum cælestium, sanguis à Christo fusi & hausti vomitus. Quid est peccatum?

Omnis ordinis inversio, orbis universi perturbatio, rerum creaturarum omnium luctus aut interitus. Quid est peccatum?

Belluarum omnium immanissima, monstrorum omnium monstruosissima, quod litteras, quibus homini jus cæli transcriptum, hæcerat, & Christo in os contumeliosissime projicit. Quid est peccatum?

Avernale prodigium, quod Christi præmerita repudiare, Christum crucifigere, Christi sanguinem calcare audeat. Quid est peccatum?

Summum & unicum orbis malum. Tolle peccatum, & nullum nobis malum nocebit. Sed quæramus ulterius: Et quis es tu,

qui peccasti? quantus es? Angelo, quantus es toti cælo comparatus? Heu cinis, umbra, nihil! Et quantum est cælum cum Deo compositum? Nihil! Tu igitur quis eris collatus Deo? Heu longe minus nihilo. Exurgat hic voluntas, & in seipsam ex candescat. Hic ex-

clamandi locus: *Pater, peccavi in cælum & coram te; jam non sum dignus nominari filius tuus: Minor sum cunctis miserationibus tuis. Sed statuo firmissimè, tuis deinceps legibus parere.*

Hoc modo Memoriam, Intellectum & Voluntatem exercet Meditatio. Cæterum modus orandi optimus est, quem subjiciemus.

§. V.

Refert Ioannes Gerson, eximium Dei servum dicere consueisse: Quadraginta jam anni decurrerunt, ex quo summis studiis artem orandi condiscere conatus sum, atqui toto hoc tempore meliorem ac succinctiorem, nerviosoremque orationis modum non deprehendi, quam eum, quem infantes & mendicci me docent. Cum pauper scholasticus ante ædes, nescio quod triviale carmen decantavit, quantâ patientiâ, quo flexu oculorum, quâ submissione expectat, dum nummulus cupreus, aut panis frustillum per fenestras projiciatur, nec expostulat, cur non panem integrum, cur non gallinam assam, aut potius philippeum deiciant: gratias agit de obolo, de pane mucido. Ita mendiculi volantem rhedam pavido cursu sequuntur, & pene adorant, dum interim scutellam ligneam exporrigunt, ut vel infimæ monetæ assam accipiant. Nonnunquam post expromptam omnem eloquentiam, post fatigationem sterilissimam vacuâ redeunt scutellâ, nec tamen alios atque alios rogare

desinunt. Ita ego, ajebat ille, instat infantis fari nescientis, aut instat mendicci centonibus operiti, fame confecti, scabie horridi, ope omnium destituti, Deo meo me sistam, & causam meam cum verbis, tum gemitibus ac lacrymis perorabo.

Quam orandi formulam Monarchæ sanctissimo Davidi perquam fuisse familiarem, & psalmis compluribus manifestum. Nam modò pauperis, modò ægroti, modò vulnerati, modò mendici, modò spoliati personam induit. Oratio mendicorum optima. Oratio humilitate vestita displicere non potest. Testis loquitur experientia non paucos hæc orandi formulâ ad insignem vitam sanctimoniam pervenisse. Ah imitemur! Facillima erit hæc imitatio volenti.

Extat de frequenti Communione liber viri religiosi è D. Brunonis familia manuscriptus. Hic de beato Ignatio ejusque sociis copiosius narratur, quæ in compendium confero. Ibat Ignatius cum suis pedes Barcinonam, suas singuli sarcinulas gestabant. Quibus vir, nescio quis, occurrit, impensè rogans, sicutam quæ sarcinam sibi in eam rem satis robusto traderet. Negant focii, urget alter & instat importunior, ne cui videretur hoc onus minus serio deponere. Et verò abiturum se negat, dum annuerent in hanc viæ societatem. Tam amicis precibus victi cesserunt tandem, quod hominem lacertolum ac validum viderent. Ita iter institutum prosequuntur. E viâ digressi ad hospitium, singulos sibi angulos delegerunt singuli, ut tanto quietior esset oratio, quanto remotior à turbâ & colloquiis. Videt hoc itineris comes, sarcinarum bajulus, & sociorum factum æmulus, fixis humi genibus, ut potest, orat. Post orationem focii quadrâ minimè lautâ refecti, eodem comite resumptum iter dumque diversa inter se ulterò citroque sermocinantur, quærunt ex homine, quidnam in angulo illo latians fecisset? Quibus ille candidè: Hoc, inquit, solum habui dicere: Domine Deus, hi viri sancti sunt, & ego jumentum ipsorum clitelarium, quod ipsi dicunt & faciunt, hoc & ego. Subjigit verò scriptor, virum illum ad eodè pro-

cessisse ab hoc orandi prologo, ut sublime ac rarum orationis donum sit consecutus. Et quis simili orationis formâ non possit uti?

Quisquis ad virtutis celsas edes eniti cupit, hoc calle incedat, alioqui eodè, quod destinavit, non perventurus. Absque meditatione animo nil satis infigitur. *Gustate & videte, quoniam suavis est Dominus.* Gustamus & videmus meditando. Quoties è templorum cathedris illud intonat: Considerate quæ dicuntur, considerate. Considerate vehementer, clamat Hieremias, & videte, si est factum hujusmodi. Aspicite & considerate. Quoties Christus ipse hortatur: Considerate corvos, considerate lilia agri: Non considerat qui non meditatur, & voluntatem impellit, ut quorum Intellectus notitiam accepit, eorum opus exhibeat voluntas. Divinorum Meditatio ad virtutem, imò ad cælum, non fallax semita est.

Optimus orandi modus.

Optimus orandi modus.

Optimus orandi modus.

Optimus orandi modus.

Optimus orandi modus.

Optimus orandi modus.

Optimus orandi modus.

Optimus orandi modus.

Optimus orandi modus.

Optimus orandi modus.

Optimus orandi modus.

Optimus orandi modus.

Optimus orandi modus.

Optimus orandi modus.

Optimus orandi modus.

Optimus orandi modus.

Optimus orandi modus.

Optimus orandi modus.

Optimus orandi modus.

Optimus orandi modus.

Optimus orandi modus.

Optimus orandi modus.

Optimus orandi modus.

Optimus orandi modus.

Optimus orandi modus.

Optimus orandi modus.

Optimus orandi modus.

Optimus orandi modus.

Optimus orandi modus.

Optimus orandi modus.

CAPVT IX.

Quam utilis ac necessaria sit orationis & mortificationis mixtura.

Gvilielmus Abbas Bernardi Claravallensis sanctissimos mores describens: Mirabatur, inquit Carthusianorum Prior, quod Dei famulus Bernardus foris oculos ita circumcidisset, intus animum ita occupasset, ut quod ipse primo aspectu offenderat, hoc ille tanti itineris spatio non vidisset, quo nimirum equo, quo ephippio uteretur. Sic etiam, ait, juxta Lacum Lemannum à totius diei itinere proficiens, tum penitus non vidit, aut certè se videre non advertit.